

Az első Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság (1933–1934)

Előzmények. Ha az irodalmi élet eseményeit irodalomtörténeti távlatból szemléljük, óhatatlanul hullámhegyeket és hullámvölgyeket észlelhetünk: az egyik év eseményei kiemelkednek, jelentősebbek az irodalmi vonulaton belül, egy másik esztendő történeti mélypontot jelentenek mind a fejlődés, mind az esztétikum – pontosabban az irodalmi produktumok – tekintetében.

Az 1933. év kivételes jelentőségű volt a két háború közötti jugoszláviai magyar irodalom életében. Erre több érvet, több irodalmi, irodalommal összefüggő tényt lehet felsorolni.

Az 1932-ben indult *Kalangya* 1933-ra már megerősödött, Szenteleky Kornél szerkesztésében határozott arculatot kapott. Kialakultak az állandó rovatai, munkatársi gárdája kibővült: a vajdasági magyar irodalom saulusai és paulusai, tehát a vajdasági magyar irodalmat elismerők, de a tagadók is egy műhelyben dolgoztak. Az a mozzanat sem hanyagolható el, hogy a folyóiratnak az olvasói tábora is kiterebélyesedett. Az olvasóréteg a gazdasági válság ellenére befogadta a folyóirat két kísérő akcióját, vásárolta és olvasni kezdte a *Jugoszláviai Magyar Könyvtár* és a *Kalangya Könyvtár* havi gyakorisággal jelentkező köteteit.

1933-ban az írók nemzetközi szervezete, a PEN Klub Dubrovnikban tartotta kongresszusát. A belgrádi PEN Klub tagjai sorába választott jugoszláviai magyar írókat is. Szenteleky Kornél öt nyelven köszöntötte a kongresszus vendégeit a *Kalangya* hasábjain. Írásában röviden vázolta a jugoszláviai magyarság társadalmi és kulturális helyzetét, a hangsúlyt azonban az irodalmi életre helyezte. Régi és dédelgetett programját a nemzetközi fórum előtt is felvillantotta: „A délszlávországi magyar írók nemes kötelezettségüknek, külön elhivatottságuknak érezték, hogy hidat verjenek a magyar és délszláv kultúra közé. Úgy a *Kalangya*, mint a napisajtó

állandóan közli a délszláv irodalom termékeit művészi átültetésben, sőt több fordítás könyv alakban is megjelent, mint például a modern szerb költők antológiája, több színdarab és útleírás” (1933. 5. sz.). Szenteleky Kornél köszöntőjére reagált a jugoszláv irodalmi közvélemény, többek között ennek a rövid beszámolóknak a recenziálásával tájékozódott első alkalommal a szlovén irodalom a vajdasági magyar irodalom létezéséről.

1933-ban a *Kalangya* lapjain élénk irodalmi vita alakult ki az *Ákácok alatt* című antológia kapcsán az ún. „helyi színek”-ről. A húszas évek irodalmi vitái a vajdasági magyar irodalomnak az egyetemes magyar irodalom belüli helyéről és szerepéről most jóval markánsabban fogalmazódtak meg Havas Emil és Szenteleky Kornél cikkeiben, de a napilapok hasábjain megjelenő publicisztikai jellegű írásokban is. A vita kiteljesedése, pontosabb körvonalazódása és az esztétikai szempontoknak a gyakorlati irodalompolitika szempontjából való következetesebb érvényesítése Szenteleky Kornél halálával megtorpant. A téma azonban továbbra is adva volt, s így sok harcra és eszmefuttatásra adott alkalmat. Szenteleky Kornél halála után a *Kalangya* szerkesztését Szirmai Károly, Radó Imre és Kende Ferenc vették át. Csuka Zoltán már korábban Magyarországra távozott, s itt kezdett újabb irodalomszervező és lapalapító munkába. Ebben az évben jelentette meg *Láthatár* című folyóiratát, amely a két háború között a magyarországi irodalmi orgánumok közül a legnagyobb teret szentelte a jugoszláviai magyar irodalomnak és egyáltalán az itteni szellemi életünknek.

Az 1932-ben indult *Jugoszláviai Magyar Újság* 1933-ban *Irodalom – Művészet* címmel vasárnapi számaiban mellékletet jelentetett meg. Ezt a heti irodalmi fórumot is Szirmai Károly gondozta. Szenteleky örökébe, szerkesztői és hatalmi pozícióiba Szirmai Károly került. Az irodalmi csoportok – a konzervatív szemléletűektől a dilettánsokig terjedő skálán – ezzel a hirtelen beállt változással, sőt hamarosan az élesen bíráló és következetesen a minőségért harcoló Szirmai Károllyal irodalmi frontarcot nyitottak. A Szirmai Károly körül kialakult vitával esztétikai és csak részben irodalomtörténeti szempontból ez idáig behatóbban csak Bányai János foglalkozott.

A Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság megalakulása és sajtóviszhangja. A Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság ötletét Hesslein József vetette fel az egyik becskereki lapban, s egyúttal azt is javasolta, hogy a jugoszláviai magyar irodalom nagy harcosának és életre keltőjének szellemi öröksége alapján tevékenykedjen. A gondolatot dr. Várady Imre, a Magyar Közművelődési Egyesület elnöke felkarolta, és először egy alkalmi összejevetelen indítványozta, miszerint szükség lenne egy irodalmi társaság megalapítására, amely Szenteleky Kornél nevét viselné. Az indítványt a jelen levő

írók és irodalombarátok támogatták. A jugoszláviai magyar írók körében már régebben – a húszas évek derekán – akció indult egy irodalmi társaság létrehozására, amely arra törekedett volna, hogy fejlessze a jugoszláviai magyar kisebbség irodalmát, és ápolja annak nyelvét. Ez a társaság azonban politikai okokból nem tudott megszületni. A szerb hatalom nem engedélyezte magyar irodalmi társaság megalakulását. 1933 szeptemberében azonban az irodalmi és kulturális tényezők kedvezőnek ítélték meg a pillanatot. Szenteleky Kornél nevét lobogóra lehetett tűzni, ugyanis a délszláv–magyar irodalmi és művelődési közeledés legkiválóbb szorgalmazójának a neve feddhetetlen volt.

A szervezőmunkát a becskerekai székhellyel működő Magyar Közművelődési Egyesület vállalta magára. A Közművelődési Egyesületben az a vélemény kerekedett felül, hogy az irodalmi társaság ne önálló szervezetként, hanem a Közművelődési Egyesület alosztályaként működjön. Így nem lenne szükség külön alapszabályra, hanem elegendő lenne egy ügyrend kidolgozása, amelyben az alábbi főbb alapelvek jutnának kifejezésre: „A társaság célja a jugoszláviai magyar irodalom fejlesztése az írók tömörítésével. A társulat tisztikara: elnök, alelnök, titkár, a **tagok száma húsz. Új tagokat csak akkor lehet bevélasztani, ha valamelyik hely halálozás vagy más ok miatt megüresedik**” (*Napló*, 1933. okt. 7.). Tíz nappal később a lapokban közzétették, hogy 1933. október 29-én alakul meg a Szenteleky Irodalmi Társaság. Az anyaegyesület (MKE) az alakuláshoz tizenöt ismert vajdasági magyar íróat hívott meg alapító tagul. Ezek: Ambros Balázs, Arányi Jenő, Borsódi Lajos, Böröcsök Erzsébet, Cziráky Imre, F. Galambos Margit, P. Gergely Boriska, Farkas Geyza, Havas Emil, Havas Károly, Magister (Kiss Vilmos), Munk Artúr, Radó Imre, Szirmai Károly és Vető György (=Kristály István). A meghívott íróknak még tíz tagot kellett volna választaniuk, hogy kialakulhasson a társaság tagjainak állandó létszáma (25). Ám ez a szám nem maradt változatlan, hanem fokról fokra növekedett.

Az irodalmi társaság megalakulásának napjaiban jelent meg a *Kalanygya* Szenteleky emlékének szentelt száma. E szám kapcsán fejtette ki a *Szabadkai Napló* kétcsillagos vezércikkírója, Havas Károly a véleményét a bontakozó Szenteleky-kultuszról. A belső vezércikként megjelenő írás az első olyan dokumentum, amely az irodalom és az esztétika kategóriáival igyekszik körüljárni az alakulásban levő Irodalmi Társaság problémáit. Csak két gondolatot emelünk ki ebből a cikkből: „A jugoszláviai magyar irodalom összefogása Szenteleky életműve volt, és ez a gyenge fizikumú ember valósággal elégett abban az esztendőig tartó szakadatlan és semmitől vissza nem riadó munkában, amellyel lassan kiépítette a jugoszláviai

magyar irodalom alapjait.” Ez a gondolat a *Napló* hasábjain több mint önbírálat. A másik gondolat pedig a Szenteleky halála utáni irodalmi és esztétikai csaták echójaként mondja ki: „...folytatni kell azt, amit Szenteleky megkezdett. Ezért szükséges a Szenteleky-kultusz, ennek a szerény és halk, visszavonultan dolgozó embernek a halála után való felmagasztalása. Meg kell maradnunk amellett, hogy az ő életmunkája legyen a program. **Meg kell majd osztani azt a munkát, mert új Szenteleky Kornél nincs.** A szíváci temetésen éreztük és érezzük ma is, hogy Szenteleky Kornél távozása megcáfolta azt a régi tételt, amely szerint nincs nélkülözhetetlen, nincs pótolhatatlan ember. Szenteleky pótolhatatlan, mert ő volt a soha nem fáradó kutató, ő volt a mindig segítségre kész felfedező, ő volt az örök munkás, aki a maga személyét elrejtette a nagy munka mögé, amellyel meg akarta teremteni a messze látszó, nagyot jelentő, komoly értéket adó jugoszláviai magyar irodalmat. Vannak itt író emberek, vannak itt erős tehetségek, vannak itt szép vágyakozások és komoly akarások, és Szentelekynek soha el nem múló érdeme az, hogy szóhoz juttatott mindenkit, akinek mondanivalója volt, és ha elnéző volt, akkor az elnézésében nem szentimentális jóság nyilvánult meg, hanem az a reménykedés, hogy a gyenge kezdetekből ápolással, gyöngéd segítséssel komoly és értékes eredményeket lehet elővárásolni. Sokszor talán csalódott, de a csalódásairól nem tudunk, az eredményeket azonban látjuk, s igazat kell adnunk annak a munkamódszernek, amelyet Szenteleky Kornél következetesen betartott” (*Napló*, 1933. okt. 28.). Havas Károly ebben a néhány mondatban szelíden és burkoltan Szirmai Károly szerkesztői gyakorlatát bírálja, aki megkérdőjelezi a Szirmai polemizáló írásaiban megfogalmazott elveket.

Csuka Zoltánnak az *Üzenet Becskerekre* című cikke a *Reggeli Újság*-ban jelent meg. A szabadkai *Napló* újvidéki ellenlábasa, a *Reggeli Újság* Szenteleky Kornél küzdőtársának, Csukának a gondolatait juttatta be a szervezkedő irodalmi társaság táborába. Csuka Zoltán véleménye és ítélete már Szenteleky életében sok esetben perdöntő volt, s csak távozásával kezdődött irodalmi judíciumának mellőzése a jugoszláviai magyar irodalmi életben. Csuka Zoltán ekkori munkásságában egy szerény kritikusi, bírálói vonulat is jelen van, noha az ilyen tartalmú dokumentumok (recenziók és levelek) még összegyűjtésre s esetleges publikálásra várnak. Ennek talán most érkezett el az ideje és lehetősége, ugyanis a Csuka-hagyaték hamarosan közgyűjteménybe kerül.

Lássuk, milyen nézeteket fogalmazott meg Csuka Zoltán az alakuló Szenteleky Kornél Irodalmi Társasággal kapcsolatban. A lendületes, aktivista programokat szorgalmazó Csuka Zoltán helyett ebben az írásban egy lehiggadt, bölcsebb és reálisan gondolkodó irodalomszervező és -védő

nézeteivel ismerkedhetünk meg. „Ha az ember messziről nézi a dolgokat, úgy találja, tán kissé túl hamar volt Szenteleky nevét lobogóra tűzni, hiszen alig két hónapja, hogy meghalt, és szinte még fizikailag is itt él közöttünk.” De a felmerült kételyt gyorsan elveti Csuka Zoltán, s a helyi problémákban látja azt, hogy ilyen zászlóra szükség van. „Hiszen éppen Szenteleky volt az, aki még életében annyiszor kihangsúlyozta, hogy a jugoszláviai magyar irodalomnak nincsenek lokális tradíciói, olyan fényes hagyományai, mint például az erdélyi irodalomnak, és valahogy furcsa elrendezése a sorsnak, hogy Szenteleky nem sokkal ezután a saját életét és saját halálát ajándékozta oda hagyományképpen azoknak, akik nyomába akarnak lépni, és arra a helyre akarnak állni, amelyen oly becsülettel állott esztendőkön keresztül ő. Így érthető, és nem nevezhető vidékies elhamarkodottságnak az, hogy Szenteleky nevét egy irodalmi társaság a homlokzatára tűzi, hiszen Szenteleky élete és munkássága valóban példa volt, és nem kellett halála sem hozzá, hogy a Szenteleky név fogalomává váljon.” Csuka Zoltán annak is hangot ad, hogy a névnel sokkal fontosabb az a szellem, az a megértés és a hídként szétívelő szeretet, amely Szenteleky Kornél munkásságában tartalomává vált, mert „Szenteleky szelleme volt az, amely itt [értsd: a Vajdaságban] megteremtette az élő irodalmat”. S ezért: „...nem lehet most döntő probléma az, hogy melyik személy jut vezető tisztségre, de igenis **döntő fontosságú lehet az, vajon az a személy, aki Szenteleky örökét a kezébe kapja, átveszi-e azt a szellemet, azt az alkotó és teremtő erőt, amit Szenteleky szelleme, mindent átfogó nagy emberszeretete és magasan mindenek fölött álló kulturáltsága jelentett**” (*Reggeli Újság*, 1933. okt. 29.). Csuka Zoltán az „üzenetében” a politikán túli szellem, az embereket egybekapcsoló alkotások mellett tesz hitet, mert szerinte Szentelekynek is ez volt a credója, s ekképpen ért el jelentős eredményeket, amelyeket már az egyetemes magyar irodalom nagy értékei közé sorolnak.

Csuka Zoltán gondolatai néhány mozzanatukban azonosak Havas Károly nézeteivel. Ez nem véletlen, nem esetleges egybeesés. Havas Károly irodalmi nézeteiben is kitapintható világosan a damaszkuszi úton történt csoda, ő is Saulusból vált Paulussá.

A harmadik jugoszláviai magyar napilap, amely vezércikkkel üdvözölte a Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság megalakulását, a *Jugoszláviai Magyar Újság* volt. A *Non omnis...* című vezércikket nem jegyezte senki, de feltételezhető, hogy Szirmai Károly írta. Ezt a feltevést stíluskritikai vizsgálattal lehetne megerősíteni vagy elvetni. Bibliográfiai vagy más irodalomtörténeti fogódzó nem áll rendelkezésünkre, legalábbis nincs tudomásunk róla.

Az alakuló irodalmi társasághoz szól a következő „üzenet” is, amely a kollektív tudat megnyilvánulásaként arról tudósít, milyen nézetek keringenek az irodalmi és kulturális köztudatban az alakuló irodalmi társaságról: „Akik itt magyar betűt vetnek, körülállják hagyatékodat, és fürdenek abban a fényben, amelyet rájuk testáltál. Nemcsak az írók, nagy akarások perpetuum mobiléjának fantaszta gépészei. De a magyar kisebbségi közművelődés célkitűzéseinek társadalmi vezető reprezentánsai is méltó szavak kőkockáit hordják össze a Te nevedet hirdető monumentum talapzatául.” És végezetül megállapítja a cikk: „Non omnis mortuus est – nem egészen haltál meg. A lelked itt időzik köztünk, és őrzi a kicsinyes tülekedések fölé boltozódó nagy érdekek kupoláját, amely alatt, mint a *Kalangya* ünnepi számából is kitűnik, összegyűlnek a hívők, hogy lelkeseδέst merítve a Te szellemedből, áldozatot mutassanak be a kultúra oltárán” (*Jugoszláviai Magyar Újság*, 1933. okt. 29.).

A becskerekai Magyar Közművelődési Egyesület 1933. évi közgyűlését megelőzően, október 29-én tartották meg az írók a Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság alakuló gyűlését. Az alapító tagként meghívott tizenöt író közül kilenc jelent meg Becskerekén, öten elfoglaltság miatt kimentettek magukat, Ambrus Balázs pedig visszalépett, így tizennégy író hívta életre a Szenteleky Társaságot. Az egybegyűlt írók öttagú jelölőbizottságot neveztek ki Havas Károly, Radó Imre, Szirmai Károly, Vető György (= Kristály István) és Borsódi Lajos személyében. Ez a bizottság további tizenhat írot jelölt társasági tagságra, ugyanis a társaság tagjainak létszámát időközben harmincra növelték. Az új jelöltek a következők voltak: Adorján András, Aranyadi György, Borsodi Ferenc, Czako Tibor, Csuka János, Dudás Kálmán, Herceg János, Kisbéry János, dr. Török Béláné (v. Lucia), Markovics Mihály, Cziráky Dénes Sándor, Timár Ferenc, Darvas Gábor, dr. Draskóczy Ede, Krausz László és Kende Ferenc. Dr. Brayer Lajost, a kisebbségi újságírók rangidősét és dr. Stern Lázárt tiszteletbeli taggá választották.

A harminc író november 12-én Becskerekén megválasztotta az irodalmi társaság tisztikarát. Az ülésen a Radó Imre, P. Gergely Boriska és Herceg János személyéből álló jelölőbizottság javaslatára a következő vezetőséget választották: az elnök Draskóczy Ede, az alelnök Borsódi Lajos és Havas Károly, a titkár Cziráky Imre lett. Az alakuló gyűlés alapszabályt módosított, miszerint a társaság két megválasztott tag ajánlására korlátlan számban vehet fel új tagokat. Az első társasági székfoglalókat 1933. december 10-ére tűzték ki, de ez a sajtóadatok tanúsága szerint ismeretlen okokból elmaradt. Az első nyilvános ülésre 1934 februárjában került sor.

Az alakuló gyűlés napján jelent meg a *Reggeli Újságban* Cziráky Imre *Új határkőnél. Ma kezdi meg működését a Szenteleky Társaság* című írása. Ez az írás Szenteleky Kornél alakját és irodalmi szervező munkáját állította előtérbe, azt a mozzanatot akarta tudatosítani szó szerint is virágnyelven, virághasonlatokkal, hogy Szenteleky Kornél nem volt híve a válogatásnak, minden értéket vagy értéket sejtető alkotást figyelemre méltatott. Nem működtetett esztétikai rostát. A „kirostáltatottak” apológiáját fogalmazta meg Cziráky Imre. „Úgy kezdődött az egész, hogy ő megindult és ment, mendegélt magában, majd kevesedmagával az úton, melyen sok volt a rög, kevés a virág. A rögöt nem rúgta odébb, csak eltolta az útjából, de előbb megnézte, van-e fűszál alatta. Mert ha volt, nem lépett oda, nem taposta el. Hátha kihajt? Ki tudja, mi lesz belőle? Csak napot kapjon!

Így esett, hogy nyomában még a rögök is virágba borultak.

Nagyon szerette a virágokat. A szépeket, a délszakiakat is, de a kezében, a szívéhez szorítva csak azokat a virágokat tartotta, amelyeket az itthoni út sivár szele teremtett. Holmi ákácvirág meg hasonlók. A tüskéjét nem érezte, mikor simogatta” (*Reggeli Újság*, 1933. nov. 12.). Cziráky Imre írásában kevés a fogalmi elem, kevés az irodalmi értékek iránti minőségérzék, így az idézet csak annak illusztrálására alkalmas, hogy Szirmai Károly kritikája hova sújtott, hol próbált a gazban rendet vágni.

A *Kalangya* lapjain Borsódi Lajos foglalkozott a Szenteleky Társaság megalakulásával. Rövid írásában felvázolta a társaság létrejöttének előzményeit, s kitért Szenteleky Kornél erjesztő szerepére is, és megállapította: „A Szenteleky Társaság még kialakulóban van, még nem nyerte el végző formáját, de jogosult a remény, hogy a világszemléleti különbségeken, irodalompolitikai eltéréseken túl testvéri kézfogásban egyesülnek majd a társaság keretein belül a magyar írás hites munkásai. Sokkal kevesebben vagyunk itt, a toll eljegyzettjei, semhogy a szellemi alkat, a felfogás különbözősége határt vonhatna közöttünk.” Borsódi Lajos az írásában a kisebbségi sors vállalását és vallását, tökéletes írásba való vetítését állítja fel programul, de megértést tanúsít a lélek másmilyen rezdüléseit megragadó művek iránt is. Gondolatait így zárja: „A társaságnak ott kell lennie mindenütt, ahol csak a kisebbségi irodalom életjelt ad magáról: új tehetségek ajnározásánál, a magyar írás tiszta, egyenletes Veszta-tüzének ápolásánál, a szerb-horvát irodalommal való értékek cserélési akcióinál és mindenütt, ahol csak szíveken és elméken át a magyar Géniusz szót kér” (*Kalangya*, 1933. 12. sz.). Borsódi Lajos írása részben Szenteleky Kornél irodalmi szemléletét fogalmazta meg, de rögzítette az új irodalmi helyzet által diktált programot is, amelyet az új társaság próbált megvalósítani és érvényesíteni a vajdasági irodalmi életben.

A Szenteleky Társaság megalakulási körülményeivel és az íráság fogalmának meghatározásával kapcsolatban a szabadkai *Napló* hasábjain alakult ki egy kisebb vita Kohlmann Dezső és Radó Imre között 1934 januárjában. Kohlmann Dezső *Kritikai lapok* című cikkében burkolt formában felveti azt a kérdést, hogy a vajdasági irodalom „representatív man”-jei közül miért maradt ki Fenyves Ferenc lapvezér, aki sok-sok írónak tette lehetővé a megjelenést, sőt akinek a lapja egymaga hozta néhány éven át az egész vajdasági magyar irodalmat. Radó Imre *Válasz* című cikkében, amely ugyancsak a *Napló*-ban jelent meg, a lényegi kérdéseket megkerüli, s Kohlmann Dezső irányában oldalvágást tesz. A *Bácsmegyei Irodalmi Társaság* ellen intézett támadást, amelynek egykor vitatársa is tagja volt. Kohlmann Dezső a válaszában a két irodalmi tömörülés között éles határvonalat von, és azt állítja, hogy annak felemlegetése csak rosszindulatból történhetett meg.

A Szenteleky Társaság első felolvasóülésére 1934. február 25-én került sor Becskereken. Négy író tartotta meg székfoglalóját. A négy író: Draskóczy Ede, Adorján András, Borsódi Lajos és Török Béláné Lucia a Magyar Közművelődési Egyesület nagytermében lépett fel írással. A székfoglaló írásokat a *Kalangya* 1934. évi márciusi száma közölte. Draskóczy Ede a tanulmányában a jugoszláviai magyar irodalom jelentőségére és szükségességére mutatott rá. Ez az írás is programadónak tekinthető. Szép megfogalmazása irodalmunk önbecsülésének, és egyben a Szenteleky-kultusznak is kiindulópontja. Egy évtizedig ezek a gondolatok irányítják a hagyományainkról való gondolkodást.

A felolvasóülésnek visszhangja támadt a vajdasági magyar kulturális és irodalmi életben. A becei Magyar Népkör 66. évi rendes közgyűlése felvetette a gondolatot, hogy a Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság legközelebbi ülését Becsén kellene megtartani. Erre az ülésre azonban nem kerülhetett sor, mert a hatóságok betiltották a Bánáti Magyar Közművelődési Egyesület tevékenységét, amelynek égisze alatt kezdte meg működését a rövid életű Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság.

A Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság megszűnésének eshetőségét közvetetten egy újsághír sejteti: „A becskerei rendőrség kézbesítette dr. Várady Imrének, a Bánáti Közművelődési Egyesület elnökének azt a báni rendeletet, amellyel a bán a közművelődési egyesületet feloszlatja. Az indoklás szerint az egyesületnek tulajdonképpen nincsenek jóváhagyott alapszabályai, miután a meglevő alapszabályok a Torontáli Közművelődési Egyesületre szólnak, tehát nem érvényesek. Az indoklás szerint az egyesület vezetősége (1934.) április 7-én Sztaribecsejen értekezletet tartott anélkül, hogy ezt a hatóságoknak bejelentette volna, így a hatóságok bizal-

ma az egyesület vezetőségével szemben megrendült. A feloszlató rendelet ellen az egyesületnek tizennégy napon belül joga van fellebbezni” (*Napló*, 1934. ápr. 24.).

Ha az 1933. év a jugoszláviai magyar irodalom életében hullámhegy volt, akkor az 1934. esztendő mélypontnak tekinthető. Az irodalmi élet intézményrendszerét a hatalom ismét ellehetetlenítette. A továbbiakban a kisebbségi irodalmi élet csakis a napilapok és folyóiratok hasábjain élhetett, s a közvetlen, a közönség előtti élőszóbeli megnyilatkozások lehetetlenné váltak.

A Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság feltámasztására a két háború közötti időszakban történt kísérlet, 1937. szeptember 12-én Újvidéken a Polgári Kör helyiségében. Ennek az újabb törekvésnek a kimerítően adatszolgáltatása már egy másik tanulmánynak lehet a témája.

A SZENTELEKY KORNÉL IRODALMI TÁRSASÁG SAJTÓDOKUMENTUMAI (Bibliográfiai vázlat)

1. - -: Szenteleky Kornél emlékezete. *Napló* 1933. szept. 12.; 251. sz. 7. p.
2. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. *Napló* 1933. szept. 16.; 255. sz. 7. p.
3. - -: Szenteleky Kornél Magyar Irodalmi Társaság. *Napló* 1933. szept. 17.; 256. sz. 7. p.
4. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. Reggeli Újság 1933. szept. 17.; 218. sz. 7. p.
5. - -: Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság alakul a Magyar Közművelődési Egyesület idei közgyűlésén. Jugoszláviai Magyar Újság 1933. szept. 17.; 256. sz. 4. p.
6. - -: Megalakul a vajdasági magyar írók „Szenteleky Kornél” társasága. *Tiszavidék* 1933. szept. 24.; 2. p.
7. - -: Szenteleky Irodalmi Társaság. *Napló* 1933. okt. 7.; 276. sz. 12. p.
8. - -: Megalakul a Szenteleky Kornél irodalmi társaság október 22-én. *Tiszavidék* 1933. okt. 15.; 1–2. p.
9. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. Október 29-én adják ki az ezüst tulipánt és ugyanakkor alakul meg a Szenteleky Irodalmi Társaság. *Napló* 1933. okt. 17.; 286. sz. 3. p.
10. - -: A vajdasági magyar írók megalakítják a Szenteleky Kornél irodalmi társaságot. A társaságnak huszonöt jugoszláviai magyar író lesz a tagja. Jugoszláviai Magyar Újság 1933. okt. 17.; 286. sz. 6. p.
11. - -: Október 29-én lesz a Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. Reggeli Újság 1933. okt. 17.; 243. sz. 3. p.
12. - -: Csuka Zoltán előadása Szenteleky Kornélról a budapesti rádióban. Reggeli Újság 1933. okt. 18.; 244. sz. 5. p.

13. - -: A Szenteleky Irodalmi Társaság október 29-én alakul meg. Tiszavidék 1933. okt. 22.; 2. p.
14. [Havas Károly]: A Szenteleky-kultusz. Napló 1933. okt. 28.; 297. sz. 2. p.
15. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. Napló 1933. okt. 28.; 297. sz. 8. p.
16. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület vasárnapi irodalmi estjének műsora. Napló 1933. okt. 29.; 298. sz. 9. p.
17. - -: A Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlését ma tartják Becskereken. Reggeli Újság 1933. okt. 29.; 254. sz. 1. p.
18. Csuka Zoltán: Üzenet Becskerekre. Reggeli Újság 1933. okt. 29.; 254. sz. 3. p.
19. - -: Non omnis... Jugoszláviai Magyar Újság 1933. okt. 29.; 298. sz. 1. p.
20. - -: Megalakult a Szenteleky Irodalmi Társaság. Napló 1933. okt. 30.; 299. sz. 1. p.
21. - -: Dr. Várady Imre, a Magyar Közművelődési Egyesület elnöke kapta az idén az ezüst tulipánt. A Közművelődési Egyesület emlékplakettel tüntetett ki három érdemes gazdaköri vezetőt. Reggeli Újság 1933. okt. 31.; 255. sz. 3. p.
22. - -: Dr. Várady Imre kapta az ezüst tulipánt. A bánáti Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlésén tudomásul vették a Szenteleky Kornél Irodalmi Társulat megalakulását. Jugoszláviai Magyar Újság 1933. okt. 31.; 300. sz. 5. p.
23. - -: Csuka Zoltán rádióelőadása. Emlékezés Szenteleky Kornélra. Reggeli Újság 1933. nov. 2.; 257. sz. 1. p.
24. - -: Megalakult a Szenteleky Irodalmi Társaság. A Közművelődési Egyesület ezüst tulipánját Várady Imre kapta. Tiszavidék 1933. nov. 5.; 2. p.
25. Cziráky Imre: Új határkőnél. Ma kezdi működését a Szenteleky Társaság. Reggeli Újság 1933. nov. 12.; 266. sz. 9. p.
26. - -: A Szenteleky Társaság első ülése. Tiszavidék 1933. nov. 12.; 3. p.
27. - -: Megalakult a Szenteleky Társaság tisztikara. Napló 1933. nov. 13.; 313. sz. 6. p.
28. - -: Megalakult a Szenteleky Társaság. Reggeli Újság 1933. nov. 14.; 267. sz. 5. p.
29. - -: Elnökválasztás a beogradi Pen-klubban. Napló 1933. nov. 18.; 318. sz. 7. p.
30. - -: Megalakult a Szenteleky Irodalmi Társaság. A Társaság elnöke d. r. Draskóczy Ede, titkára Cziráky /Fetter/ Imre lettek. Tiszavidék 1933. nov. 19.; 2. p.
31. Kohlmann Dezső: Kritikai lapok. Napló 1934. jan. 7.; 6. sz. 22. p.
32. Radó Imre: Válasz. Napló 1934. jan. 14.; 13. sz.
33. Kohlmann Dezső: Kritikai lapok 2. Megjegyzések Radó Imre „Válaszá”-ra. Napló 1934. jan. 21.; 20. sz. 23–24. p.
34. - -: A Szenteleky Társaság első felolvasó ülése. Napló 1934. febr. 27.; 57. sz. 9. p.
35. - -: A Szenteleky Társaság első nyilvános ülése Becskereken. Reggeli Újság 1934. febr. 27.; 48. sz. 3. p.
36. - -: A Szenteleky Társaság első felolvasó ülése. Napló 1934. febr. 27.; 57. sz. 9. p.

37. - -: A Szenteleky Társaság első felolvasó ülése. Tiszavidék 1934. márc. 4.; 2–3. p.
38. - -: Megjelent a Kalangya márciusi száma. Napló 1934. márc. 27.; 85. sz. 6. p.
39. - -: Megjelent a Kalangya márciusi száma. Reggeli Újság 1934. márc. 28.; 73. sz. 3. p.
40. Draskóczy Ede: Bizonyítás egyszerű utakon. Kalangya 1934. 3. sz. 165–171. p.; Újraközölve: Draskóczy Ede: Bizonyítás egyszerű utakon. Draskóczy Ede válogatott írásai. (Szerk.: Mák Ferenc) Zenta, 2011. 194–202. p.
41. - -: Hatvanéves a becseji Magyar Népkör. Napló 1934. ápr. 5.; 93. sz. 4. p.
42. Draskóczy Ede: Kultúra. Kivonat Draskóczy Ede elnöki megnyitójából, melyet a becsei Népkör 66. évi közgyűlésén tartott. Reggeli Újság 1934. ápr. 8.; 82. sz. 17. p.
43. - -: Feloszlatták a Bánáti Közművelődési Egyesületet. Napló 1934. ápr. 24.; 112. sz. 9. p.